

Słaba koniunktura w branży mleczarskiej (PKD 10.51)

Trendy bieżące

- W 2015 r. utrzymała się słaba koniunktura na światowym rynku mleka. Zwiększona produkcja mleka przy ograniczonym popycie, a także przedłużone o kolejny rok rosyjskie embargo na import artykułów mleczarskich, przyczyniły się do nadwyżki surowca i produktów mleczarskich oraz spadku ich cen na światowych giełdach i w Polsce.
- W okresie 1-3q 2015 r. sytuacja ekonomiczno-finansowa przetwórców mleka zatrudniających powyżej 49 osób, pomimo wyraźnego spadku przychodów (-13,1% r/r), uległa poprawie pod względem rentowności w stosunku do analogicznego okresu 2014 r. ze względu na znaczący spadek cen skupu mleka (stanowi ono 65-70% kosztów ogółem).
- 2015 rok przyniósł niewielki wzrost wolumenu sprzedaży eksportowej artykułów mleczarskich przy spadku jego wartości z uwagi na niższe ceny transakcyjne.
- Od 1 kwietnia 2015 r. produkcja mleka w UE przestała być limitowana, co skutkuje wzrostem podaży mleka w Polsce i w krajach UE.

Perspektywy krótkoterminowe

- Sezonowy wzrost cen skupu mleka wpłynie negatywnie na wyniki branży w ostatnim kwartale 2015 r. Poprawy można oczekiwać w II poł. 2016 r., gdy bilans popytowo-podażowy mleka na świecie stanie się bardziej zrównoważony.
- Zwyżki cen na światowych giełdach można oczekiwać dopiero w połowie 2016 r. Będzie to rezultatem osłabienia dynamiki wzrostu produkcji mleka na świecie pod wpływem jej niskiej opłacalności w 2015 r. oraz prawdopodobnego wzrostu popytu ze strony krajów rozwijających się.
- Czynnikiem pozytywnie oddziałującym na sytuację przetwórstwa w 2016 r. powinien być oczekiwany niewielki wzrost eksportu artykułów mleczarskich. Eksport do Rosji nadal będzie ograniczony z uwagi na embargo, obowiązujące co najmniej do sierpnia 2016 r.

Departament Analiz Ekonomicznych

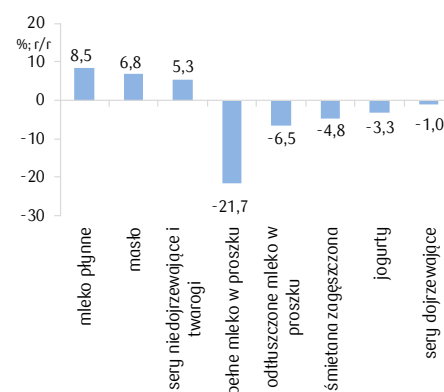
Zespół Analiz Sektorowych

analizy.sektorowe@pkobp.pl

Anna Senderowicz

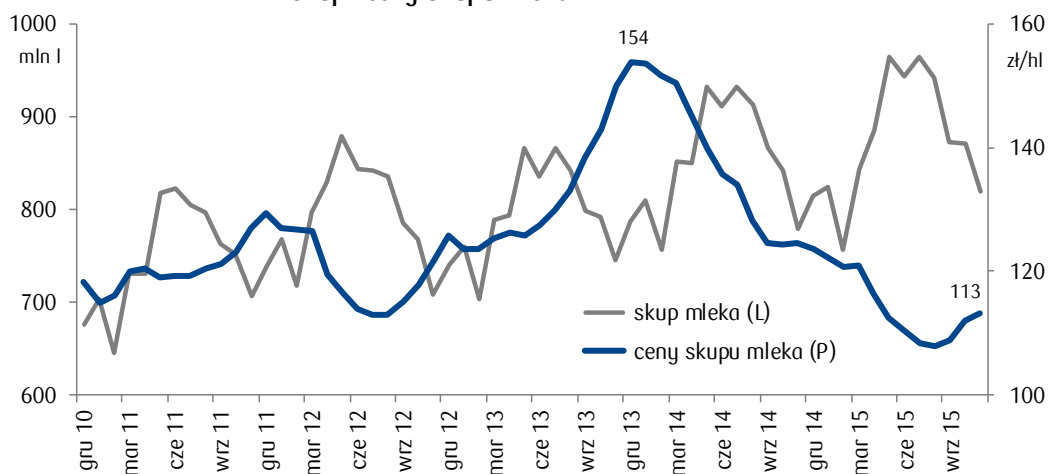
tel. 22 521 81 24

Zmiana produkcji wybranych artykułów mleczarskich w okresie I-X 2015 r/r

źródło: Rynek mleka i produktów mleczarskich nr 11/2015; ARR

Skup i ceny skupu mleka

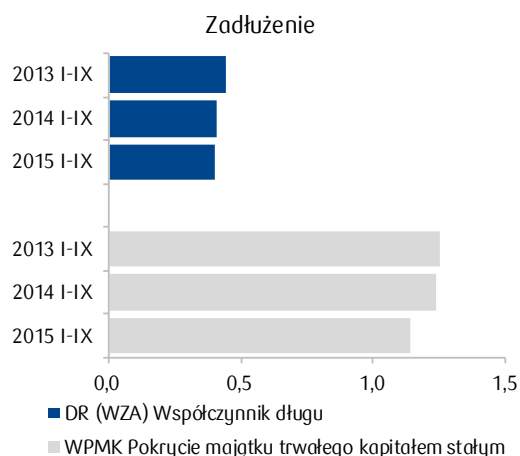
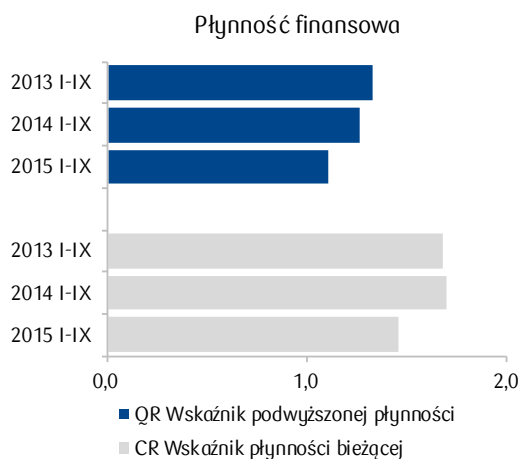
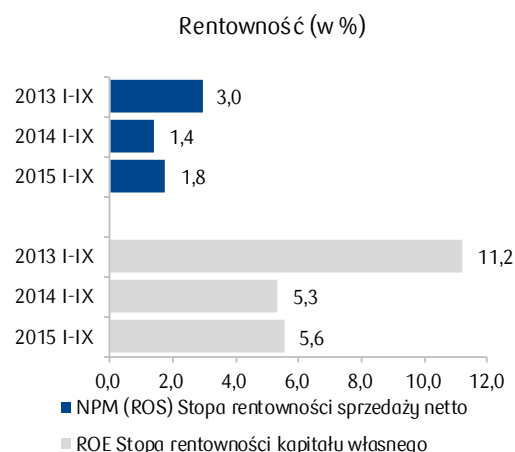
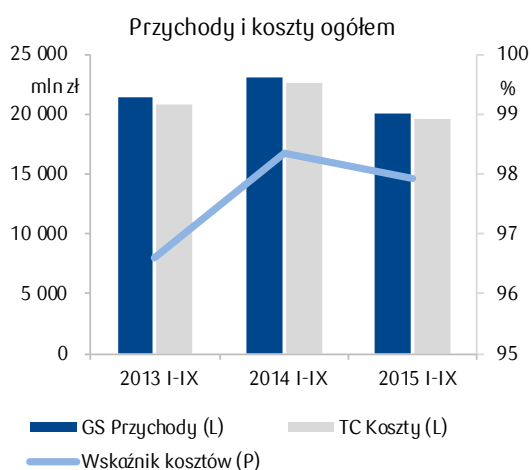
źródło: Biuletyn Statystyczny GUS

Przetwórstwo mleka (PKD 10.51)

W okresie 1-3q 2015 r. **sytuacja ekonomiczno-finansowa przetwórców mleka** zatrudniających powyżej 49 osób, pomimo znaczącego spadku przychodów (-13,1% r/r), **uległa poprawie pod względem rentowności** w stosunku do analogicznego okresu 2014 r. Wzrost wyniku finansowego netto o 10,6% r/r wynikał z wyraźnego obniżenia kosztów działalności (-13,5% r/r), głównie kosztów surowcowych związanych z niskimi cenami skupu mleka (koszt zakupu mleka stanowi 65-70% kosztów ogółem). Zwiększona produkcja mleka na świecie (zniesienie limitów produkcji), przy ograniczonym popycie i obowiązywaniu embarga nałożonego przez Rosję na import artykułów mleczarskich z krajów UE, Norwegii, USA, Kanady i Australii, przyczyniły się do nadwyżki surowca i produktów mleczarskich oraz spadku ich cen na światowych giełdach i w Polsce. Średnia cena skupu surowca w Polsce w okresie trzech kwartałów 2015 r. obniżyła się o 19,4% r/r. Rentowność sprzedaży netto (1,8%) poprawiła się w stosunku do analogicznego okresu 2014 r. (1,4%), nadal jednak jest niższa niż w 2013 r. (3,0%) ze względu na spadek cen zbytu artykułów mleczarskich.

Znaczący spadek przychodów w przetwórstwie mleka w okresie 1-3q 15 (-13% r/r)

Wzrost rentowności wynikający z obniżenia kosztów zakupu surowca

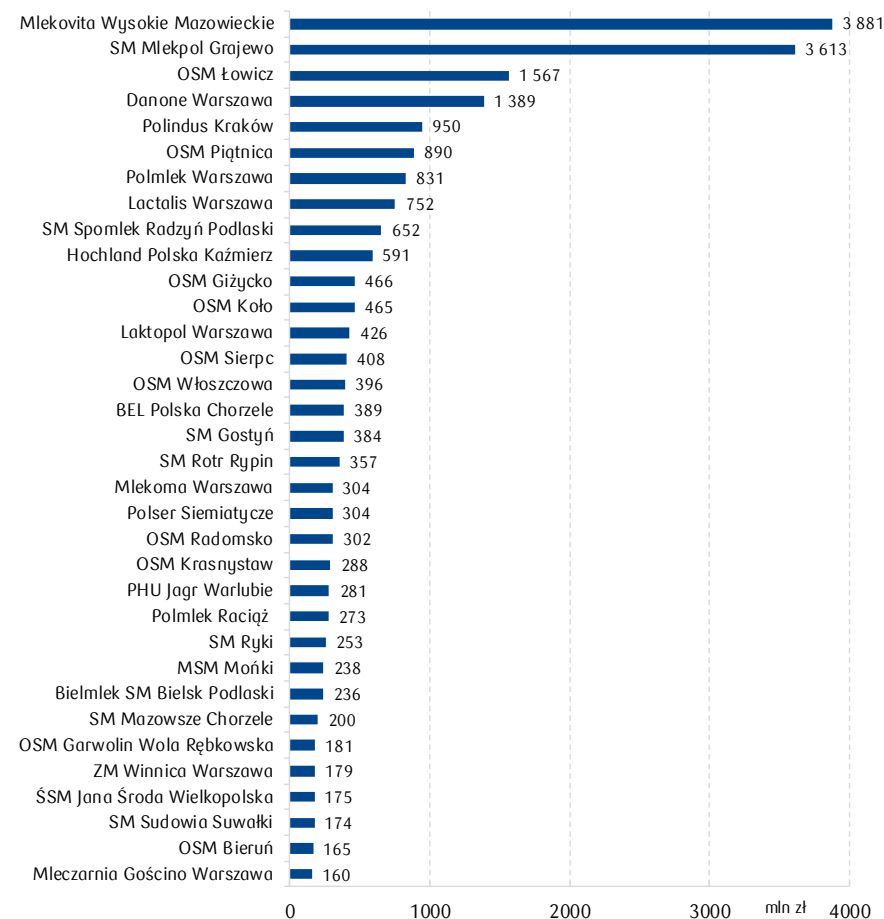

źródło: baza danych PONT Info. GOSPODARKA, Grupa B Jednostki duże (pracujących >=50 osób)

10.51 Przetwórstwo mleka i wyrób serów	2012 I-IX	2013 I-IX	2014 I-IX	2015 I-IX
Liczba jednostek gospodarczych ogółem	136	133	132	130
w tym udział jednostek rentownych	55%	89%	54%	58%
NP Wynik finansowy netto (zysk netto)	321,8	618,7	314,3	347,4
NPM (ROS) Stopa rentowności sprzedaży netto	1,7	3,0	1,4	1,8
ROE Stopa rentowności kapitału własnego	6,3	11,2	5,3	5,6
ROA Stopa rentowności aktywów	3,4	6,1	3,1	3,3
CR Wskaźnik płynności bieżącej	1,59	1,68	1,70	1,46
QR Wskaźnik podwyższonej płynności	1,23	1,33	1,26	1,11
IT (WRZD) Wskaźnik rotacji zapasów w dniach	17	16	18	19
CP (WRND) Wskaźnik rotacji należności w dniach	37	37	32	36
PL (WRZbD) Wskaźnik rotacji zobowiązań w dniach	31	31	26	29
DR (WZA) Współczynnik długu	0,46	0,44	0,41	0,40
WP (WPMK) Wskaźnik pokrycia majątku trwałego kapitałem stałym	1,17	1,25	1,24	1,14
I/DE Nakłady inwestycyjne / amortyzacja	1,0	1,0	1,1	1,3

Źródło: baza danych PONT Info. GOSPODARKA, Grupa B Jednostki duże (pracujących >=50 osób)

Główni producenci przetworów mleczarskich w Polsce (wg przychodów ze sprzedaży w 2014 r.)

Mlekovia, Mlekoop, OSM Łowicz –
najwięksi przetwórcy mleka w
Polsce

źródło: Lista 2000, Rzeczpospolita, 22.10.2015

W całym 2015 r. rentowność branży pozostanie niska nawet w sytuacji spadku cen surowca, gdyż ceny zbytu przetworów mleczarskich także wykazywały tendencję spadkową. Sezonowy wzrost cen skupu mleka (mniejsza podaż) w ostatnim kwartale 2015 r. może osłabić sytuację finansową mleczarstwa. Poprawy wyników można spodziewać się w

Sezonowy wzrost cen skupu mleka w ostatnim kwartale roku osłabi wyniki branży w 2015 r. Poprawy można oczekiwać w drugiej połowie 2016 r.

II połowie 2016 r. po ustabilizowaniu światowych cen, choć na poziomie niższym niż notowano w 2013 r.

Skup mleka

W 2015 r. dostawy mleka do skupu są wyższe niż przed rokiem. W okresie od stycznia do listopada 2015 r. skupiono 9,7 mld litrów mleka, o 2,4% więcej niż w analogicznym okresie 2014 r. Według IERiGŻ¹ w całym 2015 r. można oczekiwać łącznego skupu mleka na poziomie 10,5 mld litrów (+1,9% r/r). W I poł. 2016 r. podaż mleka będzie ograniczana niskim poziomem cen skupu.

Zniesienie kwotowania produkcji mleka

Korzystna koniunktura na światowym rynku mleka w 2013 r. i w I poł. 2014 r. wywindowała ceny i znacząco poprawiła opłacalność produkcji. Znaczna część producentów świadomie zwiększała produkcję, pomimo konsekwencji w postaci kar za przekroczenie przyznaných limitów. W Polsce produkcją mleka zajmuje się 144 tys. gospodarstw rolnych. **W sezonie 2014/2015 limit produkcji przekroczyło 63,5 tys. rolników.** Według danych Agencji Rynku Rolnego, ilość skupionego mleka wyniosła 10,5 mld kg; krajowa kwota dostaw została przekroczona o 580,3 mln kg (5,85%). Oznacza to, że **Polska jest zobowiązana do zapłaty 161,5 mln euro kary** (ok. 660 mln zł). 30,5 tys. rolników złożyło wnioski o rozłożenie kary na 3 równe raty (1/3 do końca września 2015, kolejne w 2016 i 2017 roku). 1/3 rolników będzie musiała zapłacić karę do 1 tys. zł, 1/3 - 1-5 tys. zł, a 2 tys. rolników - powyżej 50 tys. zł. 11 producentów mleka będzie musiała zapłacić karę powyżej 1 mln zł.

Od kwietnia 2015 r. produkcja mleka w UE przestała być limitowana. Ze zniesienia limitów zadowolili się rolnicy, którzy przekraczali swoje limity i płacili kary. Inaczej jest w przypadku producentów o mniejszej skali produkcji, brak ograniczeń może przyczynić się do zaprzestania produkcji z uwagi na mniejszą konkurencyjność w stosunku do większych producentów. Zwiększenie produkcji surowca może być szansą dla przetwórców na wzrost eksportu artykułów mleczarskich, gdyż są one konkurencyjne cenowo na rynku unijnym (niższe koszty zakupu mleka i niższe koszty pracy).

Na skutek zniesienia kwotowania, wzrost produkcji mleka jest spodziewany nie tylko w Polsce, ale także w Irlandii, Francji i Niemczech.

Ceny skupu mleka

Ceny na krajowym rynku mleka w 2015 r. są znacząco niższe od poziomu sprzed roku. Średnia cena skupu mleka surowego w okresie styczeń-listopad 2015 r. br. wyniosła 113,11 zł/hl i była o 17,9% niższa niż w analogicznym okresie 2014 r.

Od września 2015 r. notowany jest wzrost krajowych cen skupu mleka z uwagi na sezonowy spadek podaży surowca a także ze względu na wzrost

Wyższy skup mleka w 2015 r. wynikający ze zniesienia limitów produkcji

Przekroczenie przyznaných limitów produkcji w sezonie 2014/15 skutkująca koniecznością zapłaty przez rolników kar

Zniesienie 1 kwietnia 2015 r. unijnych limitów na produkcję mleka, spodziewany wzrost podaży mleka w Polsce i w UE

¹ por. Rynek mleka - stan i perspektywy, nr 49, IERiGŻ-PIB, wrzesień 2015

cen trwałych przetworów mlecznych na świecie, jednak nie osiągają one poziomu sprzed roku. Według danych GUS w listopadzie 2015 r. za 100 litrów mleka krajowi producenci uzyskiwali przeciętnie 113,20 zł, o 0,9% więcej niż w październiku br., ale o 9% mniej niż przed rokiem. **Przekroczenia cen ubiegłorocznych można się spodziewać dopiero w drugiej połowie 2016 r.**

Ceny zbytu artykułów mleczarskich

Wzrost cen produktów mleczarskich na rynku światowym we wrześniu i w październiku 2015 r. przyczynił się do wzrostu cen w Polsce, nadal jednak produkty mleczarskie były tańsze niż w 2014 r. W grudniu 2015 r. ponowne obniżenie cen zbytu mleka, serów i masła.

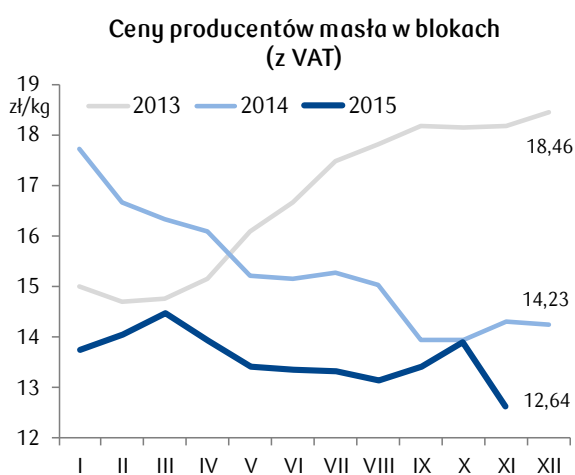
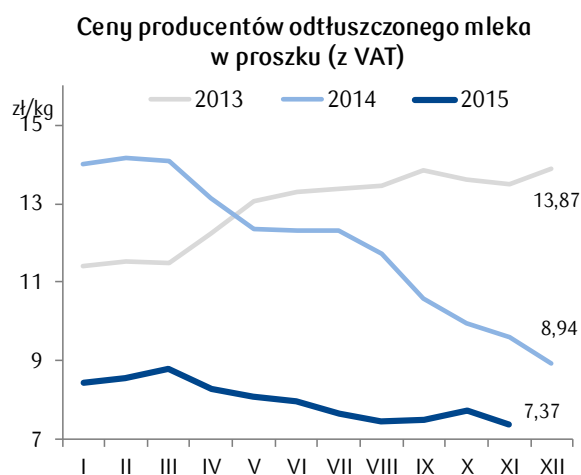
W październiku 2015 r. **cena odtłuszczonego mleka w proszku** przeciętnie wynosiła 7,74 zł/kg i była o 3% wyższa niż przed miesiącem, lecz o 22% niższa niż w październiku 2014 r. Według danych z zakładów objętych monitoringiem Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej MRiRW pod koniec grudnia 2015 r. cena ukształtowała się na poziomie 7,47 zł/kg (bez VAT).

Za **ser Edamski** w październiku 2015 r. płacono producentom 12,32 zł/kg (-12% r/r), a za **ser Gouda** 11,72 zł/kg (-13% r/r). 20.12.2015 r. ceny kształtowały się odpowiednio: 10,98 zł/kg (-10% r/r) i 10,82 zł/kg (-12% r/r).

Za 1 kg **masła w blokach** w październiku 2015 r. krajowi wytwórcy uzyskiwali przeciętnie 13,89 zł (o 0,4% mniej niż w październiku 2014). Pod koniec grudnia 2015 r. za masło w blokach producenci uzyskiwali przeciętnie 12,73 zł/kg (+0,3% r/r).

W 2015 r. spadek cen skupu mleka; w okresie styczeń-listopad 2015 r. średnia cena skupu wynosiła 113 zł/hl (-17,9% r/r)

Poziom cen zbytu artykułów mleczarskich w 2015 r. niższy niż przed rokiem; po lekkim wzroście cen producentów we wrześniu i październiku, w listopadzie i grudniu 2015 r. ponowny spadek m/m

źródło: Rynek Rolny, IERIGŻ-PIB, grudzień 2015

Prognoza cen mleka i przetworów mlecznych

	jedn. miary	20.12.15	prognoza	
			grudzień 2015	marzec 2016
mleko surowe	zł/hl	116,5*	112 - 116	112 - 119
masło w blokach	zł/kg	12,73	12,70 - 13,20	12,80 - 13,50
mleko odtłuszczone w proszku	zł/kg	7,47	7,80 - 8,10	8,00 - 8,50

źródło: Prognoza cen rynkowych podstawowych produktów rolno-żywnościowych, Agencja Rynku Rolnego, 28.09.2015; * listopad 2015 r.

Ceny na rynkach zagranicznych

Polski rynek mleczarski jest w dużej mierze odbiciem światowych trendów. W 2015 r. na rynkach zagranicznych ceny głównych eksportowych produktów mleczarskich były niższe od notowanych przed rokiem, chociaż od września 2015 r. ceny rosły m/m. Druga połowa listopada i grudzień 2015 r. przyniosły ponowny spadek cen.

Wzrost cen na giełdach światowych we wrześniu i październiku 2015 r. był zapowiedzią poprawy koniunktury, pod koniec roku ponowny spadek cen

Ceny przetworów mleczarskich na rynkach zagranicznych

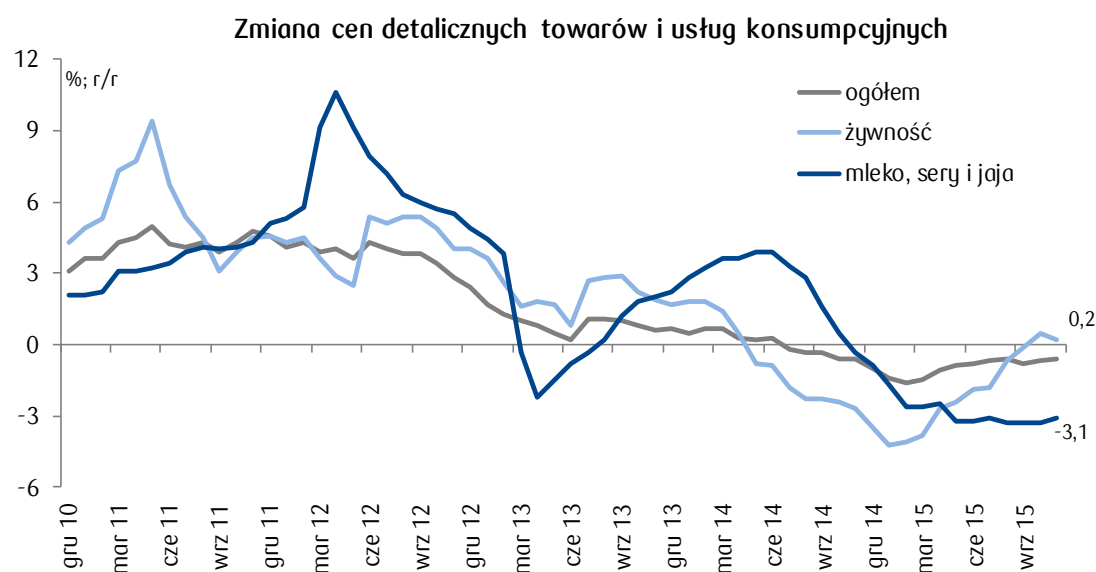
Towar/Kraj	Jednostka miary	Średnia cena	Zmiana średniej ceny w %			Średnia cena w zł/kg*
			tygodniowa	miesięczna	roczna	
Ceny na rynkach wewnętrznych UE w dniach 13-16.12.2015						
Masło w blokach						
Niemcy	EUR/kg	2,90	-2,7	-4,9	2,5	12,56
Francja	EUR/kg	2,90	-2,7	-3,3	0,0	12,56
Holandia	EUR/kg	2,85	0,0	-3,4	1,8	12,34
Odtłuszczone mleko w proszku						
Niemcy	EUR/kg	1,68	0,0	-3,4	-10,6	7,28
Francja	EUR/kg	1,68	-1,2	-5,6	-6,7	7,28
Holandia	EUR/kg	1,67	0,0	-2,3	-4,6	7,23
Pełne mleko w proszku						
Niemcy	EUR/kg	2,25	0,0	-2,2	-4,7	9,74
Francja	EUR/kg	2,35	7,8	0,0	-6,0	10,18
Holandia	EUR/kg	2,10	-0,9	-10,6	-4,1	9,09
Ceny światowe (na bazie FOB - w portach Europy Zachodniej) z 25.12.2015						
Masło	USD/t	3 113	-1,6 ^{1/}	-1,6	-12,6	12,04
OMP	USD/t	1 813	0,0 ^{1/}	-2,7	-20,8	7,01
PMP	USD/t	2 325	0,0 ^{1/}	-5,1	-18,8	9,00

1/ - zmiana w stosunku do notowania z 11.12.15

źródło: Rynek produktów mleczarskich nr 50/2015, ARR

W portach Europy Zachodniej (baza FOB) pod koniec grudnia 2015 r. za odtłuszczone mleko w proszku płacono 1813 USD/t, za pełne mleko w proszku 2325 USD/t, natomiast za tonę masła 3113 USD. Ceny były niższe zarówno w stosunku do poziomu sprzed miesiąca, jak i roku.

Ceny detaliczne artykułów mleczarskich

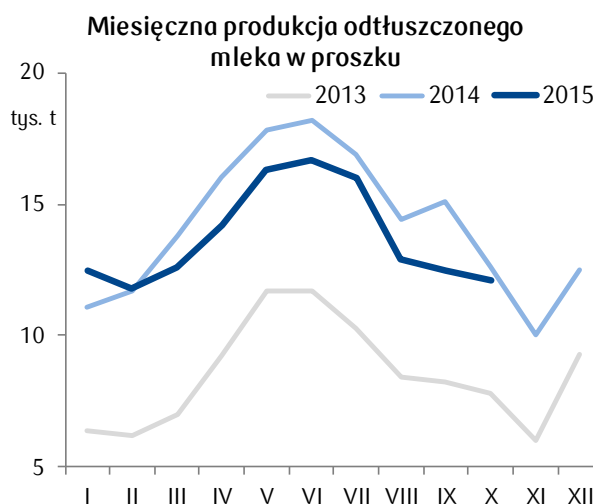
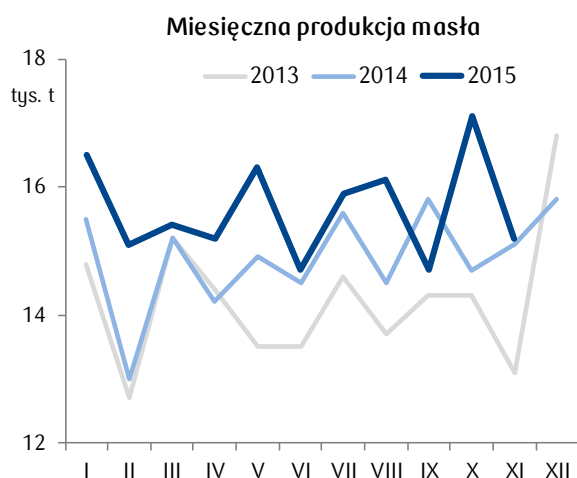
źródło: Biuletyn Statystyczny GUS

W największym stopniu obniżyła się cena masła (-10,3% r/r), dojrzewających i topionych serów (-5,9% r/r) oraz serów i twarogów (-4,4% r/r). Ceny detaliczne mleka spadły r/r o 4,1%, a jogurtów o 1,6%. W stosunku do października 2015 r. ceny detaliczne wyrobów mleczarskich obniżyły się o 0,2%.

Spadek cen detalicznych artykułów mleczarskich w 2015 r.; w listopadzie 2015 r. spadek cen o 3,1% r/r i 0,2% m/m

Produkcja artykułów mleczarskich

Słabsza koniunktura na światowym rynku mleka oraz przedłużone przez Rosję embargo na import produktów mleczarskich wpływa ograniczająco na krajową produkcję większości artykułów mleczarskich.

źródło: Biuletyn Statystyczny GUS

W okresie styczeń–październik 2015, w porównaniu z analogicznym okresem 2014 r., z uwagi na znacznie niższe ceny zbytu, pogorszenie opłacalności eksportu niektórych wyrobów oraz niższy popyt krajowy produkcja wielu przetworów mleczarskich uległa obniżeniu. Ograniczono produkcję mleka w proszku, serów podpuszczkowych dojrzewających, jogurtów, a także śmietany. Pełnego mleka w proszku wyprodukowano 33 tys. ton (-21,7% r/r), odtłuszczonego mleka w proszku 138 tys. ton (-6,5% r/r), śmietany 299 tys. ton (-4,8% r/r), jogurtów 360 tys. ton (-3,3% r/r), a serów podpuszczkowych dojrzewających 252 tys. ton (-1% r/r). Ze względu na zwiększony popyt eksportowy produkcja mleka płynnego osiągnęła poziom 2,5 mln ton (+8,5% r/r), masła 157 tys. ton (+6,8% r/r), serów niedojrzewających i twarogów 352 tys. ton (+5,3% r/r).

Konsumpcja mleka i masła

W Polsce w 2014 r. odnotowano wyhamowanie wzrostowej tendencji konsumpcji mleka i jego przetworów. IERiGŻ-PIB szacuje, że w 2015 r. bilansowe spożycie mleka (łącznie z mlekiem przeznaczonym na przetwory, bez mleka przerobionego na masło), na skutek potaniaenia produktów mięsnych względem produktów mlecznych, może być o 2%

Słabsza koniunktura na światowym rynku mleka oraz przedłużone przez Rosję embargo na import produktów mleczarskich wpływa ograniczająco na krajową produkcję większości artykułów mleczarskich

Wyhamowanie wzrostowej tendencji konsumpcji mleka i jego przetworów

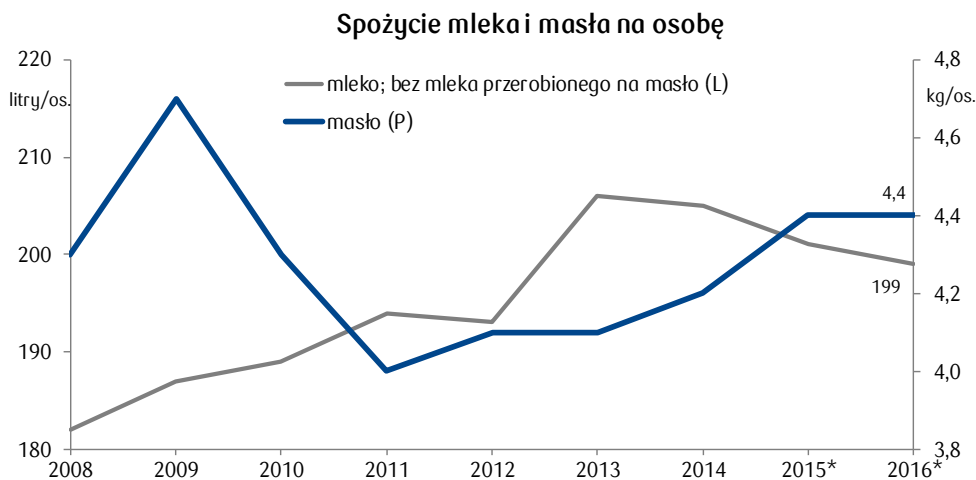

mniejsze niż w 2014 r. i wynieść 201 litrów na osobę, natomiast w 2016 r. spożycie mleka może obniżyć się do 199 litrów (o 1%).

Konsumpcja masła w 2015 r., w wyniku spadku jego cen detalicznych oraz poprawy sytuacji dochodowej gospodarstw domowych, może osiągnąć poziom 4,4 kg/osobę (+5% r/r). Podobny poziom utrzyma się w 2016 r.

Spodziewany wzrost spożycia masła ze względu na spadek cen detalicznych

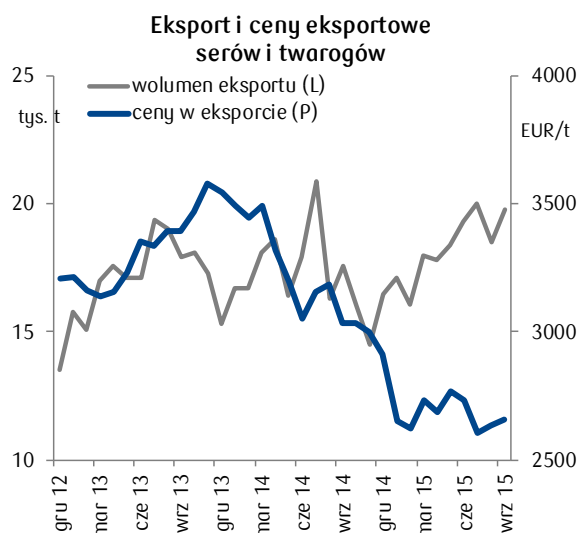

źródło: Biuletyn Statystyczny GUS; * prognoza IERiGŻ-PIB

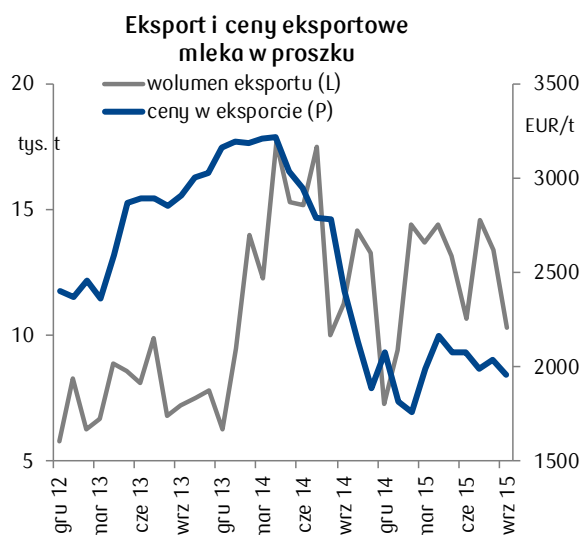
Sprzedż eksportowa produktów mleczarskich

Pomimo notowanego od początku 2015 r. pogorszenia koniunktury na światowym rynku mleka oraz utrzymanego przez Rosję embarga na import produktów mleczarskich, wolumen eksportu tych produktów z Polski był większy niż przed rokiem. Polskie produkty mleczarskie cieszą się popytem na rynkach zagranicznych z uwagi na ich konkurencyjność cenową.

Wzrost wolumenu eksportu krajowych produktów mleczarskich o 2% r/r

źródło: Rynek Rolny, IERiGŻ-PIB

Eksport przetworów mlecznych w 1-3q 2015 zwiększył się o 2% r/r, do 2,22 mld litrów w ekwiwalencie mleka surowego, na co wpływ miał głównie

znaczący wzrost eksportu mleka płynnego i śmietany (+38% r/r) oraz twarogów (+34% r/r), masła (+10% r/r), a także kazeiny i lodów (+10%-13% r/r). Ze względu na rosyjskie embargo zmniejszył się wywóz serów dojrzewających i topionych (-10% r/r). W okresie trzech kwartałów 2015 r. zmniejszył się również eksport jogurtów i innych fermentowanych napojów mlecznych, mleka w proszku i suszonej serwatki (o 6-9% r/r).

Niższe ceny transakcyjne przyczyniły się do spadku wpływów uzyskanych z eksportu produktów mleczarskich o 17% r/r, do 1,3 mld euro, pomimo zwiększenia wolumenu sprzedaży zagranicznej. Udział krajów UE w strukturze eksportu produktów mleczarskich w ujęciu wartościowym zwiększył się z 66% w okresie 1-3q 2014 do 73% w 1-3q 2015. Masło eksportowano głównie do Niemiec, Holandii, Czech, Słowacji, Francji i Rumunii, natomiast odtłuszczone mleka w proszku znajduje nabywców głównie w Algierii, Wietnamie, Meksyku, Ghanie, Chinach.

W 2016 r. możliwy jest niewielki (kilkuprocentowy) wzrost wartości obrotów handlowych przetworami mleczarskimi w porównaniu z 2015 r. pod wpływem zwiększenia wolumenu sprzedaży za granicę, w tym do krajów rozwijających się, oraz wzrostu cen artykułów mleczarskich na świecie.

Zwiększenie sprzedaży za granicę mleka płynnego, śmietany twarogów, masła, kazeiny i lodów

Spadek wartości eksportu artykułów mleczarskich z powodu niskich cen transakcyjnych

Wzrost udziału krajów UE w strukturze polskiego eksportu

źródła informacji: Biuletyn Statystyczny GUS; Rynek Rolny, IERiGŻ-PIB; miesięczne informacje o rynkach rolnych z Agencji Rynku Rolnego; Prognoza cen rynkowych podstawowych produktów rolnościowych, Agencja Rynku Rolnego; Rynek mleka - stan i perspektywy, nr 49, IERiGŻ-PIB, wrzesień 2015.

Niniejszy materiał został opracowany wyłącznie w celach informacyjnych i nie może być traktowany jako oferta lub rekomendacja do zawierania jakichkolwiek transakcji. Informacje zawarte w materiale pochodzą z ogólnie dostępnych, wiarygodnych źródeł, jednak PKO BP SA nie może zagwarantować ich dokładności i pełności. PKO BP SA nie ponosi odpowiedzialności za skutki decyzji podjętych na podstawie informacji zawartych w niniejszym materiale.

Materiał może być wykorzystywany do opracowań własnych pod warunkiem powołania się na źródło.

Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie przy ul. Puławskiej 15, 02-515 Warszawa, zarejestrowana w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy w Warszawie, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS 000026438; NIP: 525-000-77-38 REGON: 016298263; kapitał zakładowy (kapitał wpłacony) 1 250 000 000 zł